

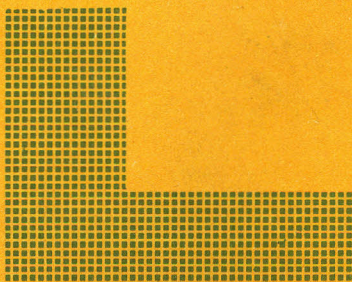
KÍSÉRŐSZÖVEG A

XVI

MARXIZMUS

Esti középiskola kétéves tagozata

LENINIZMUS

DIAKÉPSOROZATHOZ

2.

KÍSÉRŐSZÖVEG A

MARXIZMUS – LENINIZMUS

Esti középiskola kétéves tagozata

DIAKÉPSOROSZATHOZ

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ/1979

A diaképsorozatot összeállította és a kísérőszöveget írta
Nagy Sándor

A grafikai munkát készítette
Sebestyén Gyula

Szaklektor
B. Kiss Mátyásné

Szerkesztette
Bonta Miklós

Készült a Magyar Diafilmgyártó Vállalatnál 1978-ban

BEVEZETŐ

A pártoktatásban az élőbeszéd, mint módszer ma még szinte monopolhelyzetben van. A szóbeli közléssel nyújtott ismeretek kizárólag az emlékezetet foglalkoztatják. A propagandista csupán szóbeli előadásából nem készíti a hallgatókat. A figyelem elkalandozik, a beszéd hatására nem idéződnék fel szemléletesen az emlékképek. A világ bonyolult valóságátartalma csak részben tárul fel.

A képi információnyújtás szükségességét elsősorban pszichés tényezők indokolják. A vizuálisan érzékelt dolgokat könnyebben megismerjük, könnyebben tudjuk emlékezetünkben megőrizni és emlékkép formájában újra és újra felidézni. A szemünkkel többet és gyorsabban tudunk felfogni a látható objektív valóságból, mint más érzékszerveinkkel. Sajátos módon a látási emlékképekben az észleléskor szerepet játszó más érzéketi képességek és az átélés érzelmei, színezetei is összegeződnek: összbenyomásként, eleményként raktározódnak el emlékezetünkben.

A képszerűen megfogalmazott tartalom (pl. adott téma tényezői összefüggésrendszerének ábrája) nemcsak információkat ad, hanem látványként is funkcionálva motiválja, segíti a tanulást, a gyorsabb megértést, a tartós emlékezetbe vésést és az újrafelidézést.

A képi információnyújtás az aktivizáló módszerek egyik fajtája. Egy grafikon bemutatásakor a résztvevők a helyesen feltett kérdésekre válaszolva elmondhatják a felismert összefüggéseket, nagyságrendeket, arányokat, a fejlődés tendenciáit. Mindezekből helyes következtetéseket vonhatnak le. Az aktivizáló módszerek megfelelő alkalmazása alkotó légkört teremt a foglalkozásokon. Az audiovizuális anyagok és eszközök használata pedagógiai nyereség, ezért megéri a nagyobb fáradságot.

A diákérsorozatok rendszeres használata módot nyújt az irányított és az összehasonlító elemzésre. Eredményesen használhatók az előadásokba építve és csoportos foglalkozások során egyaránt.

A marxista—leninista esti középiskola és az öthónapos pártiskola célja, hogy alakítsuk, fejlesszük a résztvevők szocialista tudatát, segítsük a marxizmus—leninizmus elméletének gyakorlati alkalmazását. A diasorozat által szemléltetett törvényszerűségek, összefüggések a hallgatókat a világban való tájékozódásra, helyes állásfoglalásra és magatartásra készítetik. Az új összefüggések megismerésekor célszerű a már korábban vetített képeket ismét levetíteni. Ezáltal sikerülhet az ismereteket megfelelő rendszerbe foglalni, s a szemléltetés eredményeképpen kialakul a hallgatók megfelelő szemléleti modellje. A tanfolyam résztvevői elemezzék maguk is a diaképeket, foglaljanak állást egy-egy probléma megoldásával kapcsolatban.

x

A diákérsorozat a marxizmus—leninizmus esti középiskola kétéves tagozata (öthónapos pártiskola) tananyagához készült, s kétszer 36 képkockából áll.

A képanyag tartalmaz

- alapfogalmakat;
- definíciókat;
- összefoglaló és rendszerező ábrákat.

Bár az összeállítás a tankönyv fejezeteinek sorrendjében történt, mégsem alkot összefüggő rendszert a tananyag egészéről. A képek önmagukban nem elegendők az ismeretek átadásához, de jól körülhatárolt vázát adhatják az előadó mondanivalójának.

Segítenek

- az elemzésben;
- a lényeg kiemelésében;
- az összefüggések feltárásában;
- a téma rendszerezésében.

Egy-egy ábra ismétlésként több fejezet tárgyalásánál is alkalmazható.

A diakockák betárazva kerülnek forgalomba. Ez az elrendezés elősegíti a propagandista munkáját, amennyiben a távvezérléssel ellátott, automatikus ASPECTOMAT J–24/B nagy fényerejű vetítőgéppel rendelkezik. Az oktatás hatékonyságát növeli, ha a vetített kép éles, formája nem torzult, ami gyöngyvászon vagy DIAFLEX-vetítőernyő felhasználásával, illetve a vetítőhelyiség részbeni vagy teljes elsötétítésével megjavítható.

KISÉRŐSZÖVEG

37. Az osztályok és rétegek közötti alapvető különbségek megszüntetése

Rendszerező ábra

A tulajdonviszonyok szocialista átalakítása az osztályok közötti alapvető különbségek megszüntetésének alapja.

38. Társadalmunk osztálystruktúrájának alakulása (1941-ben és 1973-ban, százalékban)

Táblázat

A társadalom osztályszerkezetének átalakulása szemléletesen tükrözi a szocialista forradalom eredményeit.

39. **A foglalkoztatottak megoszlása (1960-ban és 1975-ben, százalékban)**

Táblázat

A népgazdaság szerkezetének változásai tükröződnek a foglalkoztatottak megoszlásában.

40. **Az aktív keresők megoszlása a népgazdaság különböző ágazataiban (1975-ben, százalékban)**

Táblázat

A munkásosztály létszámának és népességén belüli arányának növekedése az egyik biztosítéka a szocialista építés további sikereinek.

41. **Az értelmiségi és egyéb szellemi dolgozók összetételének alakulása az összes foglalkoztatottak százalékában (1949-ben, 1960-ban és 1973-ban)**

Táblázat

„...szocialista társadalmunk értelmiségének döntő többsége munkájával és közéleti tevékenységével a népet, a szocializmus építését szolgálja”. (Az MSZMP KB XI. kongresszusi beszámolójából)

42. **A kisárutermelők számának alakulása az összes foglalkoztatottak százalékában**

(1949-ben, 1960-ban és 1973-ban)

Oszlopdiagram

A kisárutermelők elenyésző társadalmi kisebbséget képviselnek. Tevékenységük, a lakosság részére végzett szolgáltatásuk nélkülözhetetlen a társadalom számára.

43. Mi teszi a munkásosztályt vezető erővé?

Rendszerező ábra

A munkásosztályt a szocializmusban is a termelésben elfoglalt helye, érdekeltsége, szervezettsége, tudatosságának foka teszi vezető erővé.

44. A munkásosztály történelmi hivatása

Rendszerező ábra

A munkásosztály — az emberi társadalom legforradalmibb osztálya, amely a tőkés társadalomban mint kizsákmányolt és elnyomott osztály alakult ki — történelmi hivatása, hogy önmaga felszabadításával együtt véget vessen a kizsákmányolás minden formájának. Önmaga megszüntetésével együtt megvalósítja az osztály nélküli társadalmat, vezetésével végbemegy a szocialista forradalom.

45. Miben fejeződik ki a munkásosztály vezető szerepe?

Rendszerező ábra

„A munkásosztály vezető szerepe és érvényesülése az egész dolgozó nép érdeke, s mindeneelőtt pártunk marxista—leninista politikájában testesül meg.” (Az MSZMP XI. kongresszusának határozatából)

46. A munkások aránya a főbb vezető testületekben (1975-ben, százalékban)

Táblázat

„Elvi fontosságú követelmény, hogy a párt-, társadalmi, állami szervek vezető tisztségeibe és testületeibe növekvő számban, kellő arányban kerüljenek a termelésben élen járó, a társadalmi tevékenységben kiemelkedő és megfelelően felkészült munkások, fizikai dolgozók.” (Az MSZMP XI. kongresszusának határozatából)

47. A szocialista társadalom politikai rendszere

Elvi vázlat

A társadalom politikai rendszere a politikai viszonyoknak és intézményeknek olyan átfogó rendszere, amelyben az osztályok, a rétegek, a nagyobb társadalmi csoportok hatalmi struktúrában kialakult viszonyai fejeződnek ki.

48. A párt vezető szerepének alapvető ismérvei

Rendszerező ábra

A szocialista építés folyamán a párt vezető szerepe érvényesülésének feltételeit – konkrét formáit és módszereit – a belső és a külső körülmények, az időszerű társadalmi-gazdasági feladatok határozzák meg.

49. A szocialista állam funkciói

Rendszerező ábra

„Növekszik szocialista államunk szerepe a népgazdaság fejlesztésében, a társadalmi szükségletek kielégítésében, a létfeltételek javításában, a szocialista tudatformálás, a művelődés, az egészségügyi ellátás, a szociális gondoskodás területén és az ifjúság nevelésében. Funkciói közül kiemelkedik a gazdasági építő és a kulturális funkció.” (Az MSZMP KB XI. kongresszusi beszámolójából)

50. A szocialista demokrácia főbb területei

Rendszerező ábra

A szocialista demokrácia a dolgozók számára az egyéni felelősséget jelenti az adott munkahely vagy az egész társadalmat érintő kérdésekben. Kiterjed a társadalmi élet valamennyi területére

(politika, gazdaság, kultúra), törvényes úton biztosítja az állampolgárok különböző (választójog, tanácsok, szakszervezetek bővülő jogai stb.) demokratikus jogait.

51. Az ideológia mint tudatforma

Rendszerező ábra

Az ideológia olyan nézetek, eszmék összessége, amelyek meghatározott osztályérdekeket tükröznek, és ennek megfelelően szolgálják a fennálló társadalmi viszonyok megszilárdítását vagy megváltoztatását.

52. A szocialista tudat fejlesztésének főbb feladatai

Rendszerező ábra

A szocialista világnézetre jellemző közgondolkodás és gyakorlat mellett – ezzel egyidejűleg – jelen vannak a társadalomban nem szocialista nézetek és ennek megfelelő gyakorlat is. Ezt felismerve küzdünk a szocialista közgondolkodás és magatartás elterjedéséért, a marxista–leninista ideológia hegemóniájáért.

53. A társadalmi forradalmak különbségei

Összefoglaló ábra

A társadalmi forradalom mindegyik típusának megvannak a maga specifikus vonásai, amelyeket a társadalom gazdasági, politikai és ideológiai fejlettségi színvonala, a forradalmi folyamat objektív tartalma, a harcban álló osztályok jellege, szervezettsége és tudatossága határoz meg. A polgári és a szocialista forradalom között alapvető minőségi különbségek vannak.

54. Az imperialista fellazítási politika tartalma

Összefoglaló ábra

A burzsoá propaganda, amely nemzetközi méretekben egyezteteti és egyesíti erőfeszítéseit, a fő hangsúlyt a szovjetellenességre helyezi. Ennek rendeli alá egész propagandáját, a legdurvább rágalmakat, a nyílt provokációkat, a félrevezető tájékoztatást stb. Időnként képmutatóan elismeri a szocializmus egyes vívmányait, hogy elaltassa a tömegek éberségét.

55. Az ember alapvető élettevékenységének módjai

Rendszerező ábra

Az ember alapvető élettevékenységének kialakítását befolyásolják az általános társadalmi-gazdasági haladást érzékelő és értékelő magatartásformák. Alapvető kérdés, hogy a társadalom (és belső mozgása) milyen célt, milyen emberi kapcsolatokat, milyen cselekvési területet biztosít az ember számára.

56. Az életmódot meghatározó és befolyásoló tényezők

Rendszerező ábra

A szocialista társadalom jelenlegi szintjén a népesség többsége számára az alapvető létszükségletek fedezése már nem okoz gondot. „El kell érni, hogy a javuló anyagi feltételekkel szocialista módon éljünk.”
(Az MSZMP Programnyilatkozatából)

57.—58.—59. Kulturális fejlődésünk I.—II.—III.

Oktatás

Könyvkiadás

A népesség iskolai végzettsége (százalékban)

Táblázatok

A szocialista társadalom fejlődése szükségképpen igényli a tömegek kulturális színvonalának állandó emelkedését. Napjainkban a megalapozott szaktudás és a magasabb általános műveltség teszi lehetővé a termelés növekedését.

60.–61. Közművelődésünk fejlődése I.–II.

Közművelődési könyvtárak

Múzeumok

Színházak

Táblázatok

Az 1974-es közművelődési párthatározat és az 1976-os közművelődési törvény megállapítása szerint közművelődésen a kulturális tevékenységek azon területét, funkcióját értjük, melynek keretében a lakosság különféle rétegei — egyénileg vagy közösségekben — az iskolában szerzett ismereteikre, készségükre alapozva önként, intézmények, vagy szervezetek segítségével, a társadalom állandóan növekvő igényei szerint elsajátítják a társadalom kulturális értékeit, fejlesztik személyiségüket, közösségi magatartásukat, s mindezzel alkotóan részt vesznek a szocialista kultúra megteremtésében.

62. A párttagság megoszlása 1978. január elsején (százalékban)

Táblázat

Az MSZMP tagságának szociális összetétele és osztályjellege között szoros összefüggés van. Minél kedvezőbb a párton belül a munkások aránya, annál jobbak az osztálypolitika társadalmi feltételei. A munkásosztály képes arra, hogy más osztályok, rétegek érdekeit is kifejezze, s pártja segítségével felsorakoztassa őket azok megvalósítására.

63. A párt szervezeti felépítése

Elvi vázlat

A párt szervezeti felépítését a demokratikus centralizmus elve szabályozza. Az alsóbb szintű pártszervezetek és pártszervek a felsőbb szintű pártszerveknek vannak alárendelve. Az azonos szintű pártszervek tagjai egyenjogúak. A párt a területi-üzemi elv szerint épül fel.

64. A párthoz tartozás feltételei

Rendszerező ábra

A párt szervezeti szabályzatában kijelöli azokat az alapvető magatartási normákat, amelyek eleve garantálják, hogy a párttag nem csupán a meggyőződését akarja demonstrálni, hanem dolgozik és küzd is a párt céljaiért.

65. Az állami és tömegszervezeti munka pártirányítása

Összefoglaló ábra

„A párt eszmei, politikai irányításával gondoskodik arról, hogy a szocialista állam, és szervei tevékenységében a munkásosztály célkitűzései megvalósuljanak.” (Az MSZMP KB XI. kongresszusi beszámolójából) A dolgozók társadalmi szervezetei a különböző osztályok, rétegek vagy csoportok meghatározott érdekeit képviselik. A párt eszmeileg-politikailag irányítja a társadalmi szervezeteket, aktívan segíti rendeltetészerű működésüket, tiszteletben tarva önállóságukat.

66. A párt tömegpolitikai munkája

Táblázat

A tömegpolitikai munka a szocialista közgondolkodás és magatartás alakításáért vívott harc része. A párt politikájának megismertetésére, elfogadtatására és megvalósítására ösztönző politikai tevékenység.

67. A politikai oktatásban résztvevők száma (1976–1977, százalékban)

Táblázat

A politikai oktatás iránti érdeklődés növekedését jelzi a hallgatók növekvő száma.

68. A politikai oktatás folyamata

Elvi vázlat

A politikai oktatás a pártpropagandista által vezetett, irányított politikai ismeretszerzés. Az ismeretszerzésnek ebben a folyamatában – természetszerűen – érvényesülnek a marxista filozófia által feltárt ismeretelméleti törvényszerűségek, a különböző didaktikai, logikai, pszichológiai követelmények és más – sajátosan csak a politikai oktatás folyamatára jellemző – összefüggések.

69. A lenini szocialista vezetés elvei

Rendszerező ábra

A pártvezetés lenini elve azt követeli a pártszervektől, hogy a vezetés kollektivitását és az egyszemélyi felelősséget ne válasszák külön egymástól.

70. A vezetőkkel szemben támasztott hármas követelményrendszer

Rendszerező ábra

A vezetők kiválasztásának hármas követelménye egységet alkot, egyes elemei egyenrangúak, egyik a másik rovására nem helyezhető előtérbe; a vezetés szintjének megfelelően azonban a követelmény differenciált.

71. A politikai döntés előkészítésének mechanizmusa

Összefoglaló ábra

A politikai döntések meghozatalánál meg kell találni és helyesen kell értékelni az újat, amely a fejlődést képviseli.

72. A végrehajtás megszervezése és ellenőrzése

Összefoglaló ábra

„Téves az a felfogás, amely a rendszeres ellenőrzésben a hatáskör csorbitását látja. A helyesen értelmezett és gyakorolt ellenőrzés nemcsak a felelősségtudatot erősíti és fejleszti, hanem önálló cselekvésre is készíti.” (Az MSZMP XI. kongresszusának határozatából)

790021—Kossuth Könyvkiadó Sokszorosító Üzeme